

Motion till riksdagen

1989/90:Sk15

av Carl Bildt m.fl. (m)

med anledning av prop. 1989/90:50
om inkomstskatten för 1990, m m.

Beskattningen av bostäder

I propositionen återfinns flera förslag om förändringar i beskattningen av boendet. Sammantaget leder förslagen till en kraftig skärpning av boendebeskattningen. I skatteuppgörelsen mellan socialdemokraterna och folkpartiet aviseras ytterligare kraftiga skatteskräpningar på boendet 1991. I propositionen finns följande förslag för 1990:

- * I en separat proposition (1989/90:49) föreslås att räntesubventionerna för hyres- och bostadsrättshus minskas genom en extra ökning av den garanterade räntan.
- * Reglerna för beräkning av schablonintäkt justeras så att progressiviteten slopas och intäkten beräknas till 1,5 procent av det nya taxeringsvärdet. Den statliga fastighetsskatten justeras inte. Förslagen innebär att de nya taxeringsvärdena leder till högre löpande beskattning.
- * Fastighetsskatten för hyreshus skärps med cirka 700 milj. kr.
- * Moms införs på energi, vilket ökar uppvärmningskostnaderna i alla boendeformer.
- * Moms införs på vatten, avloppsrening och sophämtning utan att punktskatter tas bort.

Samttaget innebär de framlagda förslagen att kostnaderna för boendet ökar med cirka 6 miljarder kronor 1990 (vilket motsvarar i genomsnitt drygt 1 500 kr. per hushåll).

Höjningen av bostadsskatterna är avsedd att "delfinansiera" marginalskattesänkningen för 1990. Sammantaget leder förslagen i propositionen – eftersom de genomförs inom ramen för ett oförhändertat skattetryck – till att många hushåll genom höjd skatt får betala andra hushålls skattesänkning. Dessutom minskar intresset för sparande till och i en egen bostad. Därmed minskar erfarenhetsmässigt också det totala hushållssparandet. Det blir svårare att förverkliga den önskan om att äga sin bostad som de flesta medborgare har.

Det råder ingen tvekan om att de flesta medborgarna önskar äga sin bostad. Vi ser det som en angelägen uppgift för politiska beslutsfattare att göra detta möjligt. I själva verket har emellertid den politik som förts motverkat en sådan utveckling. Den främsta orsaken till detta är socialdemokraternas ideologiskt betingade motvilja mot enskild äganderätt.

Bostaden i form av småhus eller bostadsrätt är för många människor den viktigaste och mest uppskattade ägodelen. Direkt eller indirekt ägande ger möjlighet att bestämma över hur bostaden skall vara beskaffad, hur stor den skall vara och hur den skall vara inredd och vilken standard den skall ha. Att äga sin bostad ger unika möjligheter att påverka såväl boendemiljö som boendekostnader. Den som äger något tar oftast god hand om egendomen. Därför leder ett enskilt bostadsägande till att drift och underhåll blir både bättre och billigare. Äganderätt skapar trygghet och oberoende för den enskilde

Om fler människor får äga sin bostad sprids ägandet i Sverige. Detta får betydelse utöver de fördelar det innebär för boendet. En spridning av ägande medför också en spridning av makt. Den decentralisering som på detta sätt sker leder till en bättre maktbalans i samhället. Demokratin stärks. Ett spritt ägande av bostäder ingår också som en naturlig och gynnsam del i vårt marknadsekonomiska system.

Mot denna bakgrund är det uppenbart att skattesystemet inte får utformas på sådant sätt att enskilt ägande av bostad missgynnas. Det är beklagligt att propositionen innehåller förslag som påtagligt minskar möjligheterna för människor att äga sin bostad.

Fastighetstaxeringen 1990

Under 1990 genomförs en allmän fastighetstaxering för småhus. De taxeringsvärden som fastställs skall redan 1990 tillämpas vid inkomstbeskattningen, fastighetsbeskattningen, förmögenhetsbeskattningen samt vid arvs- och gåvobeskattningen.

Moderata samlingspartiet har under flera år begärt att regeringen i god tid före 1990 skulle lägga fram förslag om ändrade skatteregler i syfte att motverka de stora skattehöjningar som blir följden av oförändrade regler i kombination med nya, höjda taxeringsvärden.

Då regeringen under våren 1989 ännu inte förelagt riksdagen någon proposition föreslog moderata samlingspartiets representanter i skatteutskottet ett så kallat utskottsinitiativ som innebar att 1989 års taxeringsvärden för småhus fortfarande skulle användas under beskattningsåret 1990. Majoriteten i skatteutskottet bestående av representanterna för socialdemokraterna och vänsterpartiet kommunisterna avisade förslaget om initiativ (SkU 1988/89:36).

I en reservation krävde moderata samlingspartiet, folkpartiet, centerpartiet och miljöpartiet att 1989 års taxeringsvärden skulle användas under beskattningsåret 1990 och att regeringen hösten 1989 skulle lägga förslag om erforderliga ändringar i skattelagstiftningen.

Under sommaren 1989 presenterade lantmäteriverket utfallet av den

provtaxering som företagits. Den visade på en genomsnittlig ökning av taxeringsvärdena med knappt 50 procent för hela landet, men med kraftiga regionala variationer. I vissa kommuner kommer taxeringsvärdena att stiga med i genomsnitt upp emot 150 %.

Mot bakgrund av provvärderingen och det faktum att regeringen i sin förteckning över propositioner för hösten 1989 inte aviserade något förslag om ändrade skatteregler med anledning av fastighetstaxeringen, förelade moderata samlingspartiet riksdagen en motion med anledning av "timad händelse". Talmannen motsatte sig att motionen skulle få behandlas. Riksdagen beslöt emellertid med 162 röster mot 140 att så skulle ske. Frågan skulle slutligen avgöras av konstitutionsutskottet. I KU följde centerns representanter socialdemokraterna och skapade en majoritet som innebar att motionen inte fick behandlas. De moderata representanterna i skatteutskottet upprepade då åter det initiativ som förelagts utskottet våren 1989. Förslaget avvisades denna gång av samtliga övriga partier – även de som några månader tidigare reserverat sig till förmån för förslaget.

Den löpande beskattningen 1990

Ett småhus taxeringsvärde ligger till grund för beräkningen av den schablonintäkt som skall tas upp till beskattning och för uttag av statlig fastighetsskatt. Schablonintäkten beräknas efter en progressiv skala med två procent i det lägsta skiktet (upp till 450 000 kr. i taxeringsvärde). Den statliga fastighetsskatten för småhus tas ut med 1,4 procent av en tredjedel av taxeringsvärdet.

I propositionen föreslås nu att progressiviteten vid beräkning av schablonintäkt slopas och att intäkten beräknas till 1,5 procent av det nya taxeringsvärdet för 1990. Den statliga fastighetsskatten skall tas ut på samma sätt som tidigare.

De föreslagna reglerna för beräkning av schablonintäkt innebär att de mest extrema effekterna av de regionala variationerna motverkas. Fortfarande tillåts de emellertid att slå igenom, särskilt beträffande småhus med normala och lägre taxeringsvärden. Eftersom förändringen av schablonintäkten bara innebär en begränsad lindring och den statliga fastighetsskatten bibehålls på nuvarande nivå leder de nya taxeringsvärdena 1990 till höjd skatt. När den skatteomläggning som skall beslutas för 1991 är fullt genomförd kommer fastighetsskatten att skärpas kraftigt samtidigt som schablonbeskattningen slopas. I tabell 1 nedan redovisas vilka skattehöjningar som blir följden av taxeringsvärdesökningar nästa år på 50, 75 resp. 100 % 1990 och vid fullt genomförd skatteomläggning.

Tabell 1

Höjning av taxeringsvärde 1990	Skattehöjning 1990	Skattehöjning vid fullt genomförd skatteomläggning
50 %	26 %	47 %
75 %	47 %	88 %
100 %	68 %	129 %

För ett vanligt grupphus i Stockholmsområdet ligger taxeringsvärdet i dag på

cirka 375 000 kr. medan en friliggande normalvilla har taxeringsvärde på cirka 450 000 kr. I denna region förväntas de nya taxeringsvärdena bli minst dubbelt så höga som de nuvarande. För en genomsnittlig inkomsttagare betyder detta en skatteskärpning 1990 på drygt 3 000 kr. Vid fullt genomförd skatteomläggning ökar kostnaderna med ytterligare drygt 3 000 kr.

I skärgårdsområden har den bofasta befolkningen som regel förhållandevis låga inkomster. På grund av den starka efterfrågan på fritidshus kommer taxeringsvärdena att öka mycket dramatiskt i dessa områden – i många fall med 150 procent eller mer. Den dramatiska skatteskärpning som detta leder till kan innebära att många tvingas sälja hela eller delar av fastigheten. Deras inkomster räcker inte till för att betala den höjda skatten. En sådan utveckling strider helt mot tanken på en levande skärgård.

Den löpande beskattningen av bostäder skärps alltså kraftigt redan nästa år. Möjligheten att äga sin egen bostad minskar och därmed också sparandet till och i egen bostad. I ett läge när det totala hushållssparandet är negativt är det inte rimligt att straffbeskatta ett av de få kvarvarande sparmålen. Den skärpta bostadsbeskattningen leder dessutom, tillsammans med förslagen om höjd mervärdesskatt och höjda energiskatter, till att ett stort antal hushåll kommer att förlora på den föreslagna skatteomläggningen. Det är inte rimligt i sig och leder dessutom till sämre förutsättningar för framtida avtalsförhållanden.

Vårt krav om en frysning av den löpande beskattningen av småhus 1990 ligger kvar. Detta år skall således de taxeringsvärden som gällt under 1989 vara underlag för beräkning av schablonintäkt och uttag av statlig fastighets-skatt. Vår syn på den löpande beskattningen från och med 1991 och framåt redovisas i ett följande avsnitt "Den framtida småhusbeskattningen".

Förmögenhetsbeskattningen

I propositionen föreslås att skatteskalan för uttag av statlig förmögenhets-skatt justeras 1990 med anledning av fastighetstaxeringen och den prisutveckling som skett sedan 1980. Den undre gränsen för när förmögenhets-skatt tas ut höjs från 400 000 kr. till 800 000 kr. Över denna inkomst föreslås att förmögenhetsskatt tas ut med 1,5 %. Nästa skiktgräns föreslås bli 1,6 milj. kr., och skattesatsen i detta skikt, som gäller förmögenheter upp till 3,6 milj. kr., föreslås bli 2,5 %. För större förmögenheter föreslås skattesatsen bli 3 %.

Förmögenhetsskatten, som är en extra skatt på kapitalavkastning, har många negativa effekter. Den påverkar sparandet negativt. För många mindre företag är förmögenhetsskattebelastningen ett stort problem. Lagstiftningen är utformad så att någon hänsyn normalt inte tas till latent skattekulder.

Förmögenhetsskatteskalan bör 1990 få följande utseende:

Skattepliktig förmögenhet	Skattesats
1 000 000–2 000 000	1 %
2 000 000–4 000 000	2 %
4 000 000–	2,5 %

Från och med 1991 bör emellertid förmögenhetsskatten vara proportionell. Skattesatsen kan förslagsvis vara en procent.

Mot. 1989/90
Sk15

Arvs- och gåvobeskattni

Fastighetstaxeringsvärdet ligger också till grund för arvs- och gåvobeskattniingen. Några förslag om ändringar när det gäller dessa skatter föreslås emellertid inte i propositionen. Även här måste en justering göras så att skiktgränser och skattesatser ändras med hänsyn till utfallet av fastighetstaxeringen och den penningvärdesförsämring som skett sedan 1980.

Regeringen bör i samband med avlämnandet av budgetpropositionen återkomma med ett förslag till riksdagen som skall gälla från den 1 januari 1990.

Den framtida småhusbeskattniingen

Den träffade skatteuppgörelsen innebär, som tidigare sagts, en kraftig skärpning av fastighetsbeskattniingen från och med 1991. Samtidigt avskaffas schablonbeskattniingen av småhus. Uppgårelsen bygger på de förslag som lagts fram av utredningen om reformerad inkomstbeskattniing (RINK). Enligt denna utredning leder dess förslag till att det reala löpande skatteuttaget för egna hem ökar med nästan 40 procent mellan 1989 och 1991. Mot den bakgrunden föreslås under en övergångsperiod vissa särskilda regler.

För perioden från och med 1991 bör enligt vår mening i stället åtgärder vidtas som leder till att bostadsskatteuttaget inte ökar. Mot den bakgrunden föreslår vi följande förändringar vad avser den löpande beskattniingen:

- * Vid beräkning av schablonintäkt skall hänsyn inte tas till större taxeringsvärdehöjning 1990 än 50 procent.
- * Schablonintäkten beräknas som 2 procent av det nya taxeringsvärdet (med begränsning som angivits ovan). Den nuvarande progressiva skalan för beräkning av schablonintäkt slopas.
- * Fastighetsskatten 1991 skall vara densamma i kronor räknat som 1989 (och 1990). I takt med att det ekonomiska läget så medger slopas fastighetsskatten successivt.

De ovan förordade åtgärderna skall gälla i avvaktan på en större förändring av småhusbeskattniingen.

Utformningen av den framtida småhusbeskattniingen bör utredas. Det bör därvid övervägas om inte beskattniing av småhus, bostadsrätter och ägarlägenheter kan utformas på ett likformigt sätt. Därvid finns det anledning att pröva om en beskattniing över huvud taget är erforderlig. Värderingen av en bostadsförmån kan exempelvis utformas med utgångspunkt i bostadsytan eller genom anknytning till fastighetens byggnadsvärde (under förutsättning att markvärdet fångar upp större delen av de regionala olikheterna).

Fastighetsskatt för flerfamiljshus

Mot. 1989/90
Sk15

I samband med den allmänna fastighetstaxering av hyreshus som genomfördes 1988 avsåg regeringen skärpa uttaget av statlig fastighetsskatt genom att inte justera ner underlaget för beräkning av skatten med hänsyn till taxeringsvärdesökningen. Riksdagen beslöt emellertid, efter förslag från oppositionen, att underlaget för uttag av fastighetsskatt skulle minskas från 100 till 55 procent av taxeringsvärdet.

Mot bakgrund av den höjning av det löpande skatteuttaget regeringen föreslår för småhus, föreslår man också en höjning av det löpande skatteuttaget med ca 10 % för flerfamiljshus. Underlaget för hyreshusenheters fastighetsskatt föreslås bli höjt från 55 till 65 % av taxeringsvärdet.

Eftersom vi, till skillnad från de partier som står bakom skatteuppgörelsen, inte accepterar en skärpning av bostadsskatteuttaget för småhus avvisas också detta förslag.

Hyresfastigheter beskattas för närvarande enligt två olika metoder. Allmännyttiga bostadsföretag beskattas schablonmässigt medan privatägda fastigheter har så kallad konventionell beskattning. Vi moderater har under flera år framhållit att regelsystemet bör vara så lika som möjligt för allmännyttiga och privatägda bostadsfastigheter. Därmed skulle konkurrens mellan företagen främjas vilket i sin tur verkar dämpande på boendekostnaderna. Enligt vår uppfattning bör alla flerfamiljsfastigheter beskattas enligt den konventionella metoden. Regeringen bör redan under nästa år lägga fram förslag.

Mervärdeskatt på energi

I propositionen föreslås att hela energiområdet, med undantag för flygfoto-gen och flygbensin, beläggs med mervärdeskatt. För värme som produceras i fjärrvärmeverk skall någon moms inte tas ut 1990. Samtidigt bibehålls alla punktskatter utom skatten på elkraft och bensin på dagens nivå. Skatten på elkraft sänks generellt med två öre per kWh. Dessutom sänks skatten på elkraft för hushållen i vissa kommuner. Bensinskatten höjs med mellan 34 och 38 öre per liter. Sammantaget leder förslagen till en skatteökning på 7 miljarder kronor.

Regeringens förslag innebär att kostnaderna för de hundratusentals hushåll som bor i direktelvärmda småhus ökar månadskostnaden med 140 kr. Detta är helt oacceptabelt.

Enligt vår uppfattning bör mervärdeskatt på energi införas men inom ramen för ett oförändrat skatteuttag. Det innebär att nuvarande punktskatter samtidigt sänks.

Med tanke på att miljöavgiftsutredningen nyligen presenterat ett delbetänkande om ekonomiska stödmedel i miljöpolitiken bör emellertid besluta om den framtida energibeskattningen anstå till nästa år och gälla tidigast från och med 1991.

Vår utgångspunkt är då att inom ramen för ett oförändrat skatteuttag lägga om energibeskattningen så att mervärdeskatt införs, dagens punkt-

skatter helt eller delvis ersätts av en koldioxidbaserad skatt och miljöavgifter i ordets egentliga bemärkelse införs.

Mot. 1989/90
Sk15

Vi avvisar således förslaget om att införa mervärdesskatt på energi 1990. Yrkandet återfinns i vår partimotion om skattepolitiken i stort.

Mervärdesskatt på vatten, avloppsrening och sophämtning

Enligt skatteuppgörelsen skall mervärdesskatt från och med 1990 tas ut vid tillhandahållande av vatten samt för tjänster avseende avloppsrening och sophämtning. Förslaget överensstämmer med de förslag om breddning av mervärdesskattebasen som redovisades av kommittén för indirekta skatter (KIS) tidigare i år.

Förslaget innebär för ett normalhushåll en månatlig utgiftsökning med ca 50 kr.

Inom EG pågår för närvarande diskussioner om en samordning av regelsystemet för mervärdesbeskattning. Denna harmonisering kommer främst att gälla utformningen av den skattepliktiga basen. Det finns anledning för Sverige att avvakta med ställningstagande beträffande mervärdesskattebasen till dess erfarenhet vunnits från vad som händer inom EG.

De ökade skatteintäkter som blir följden av en eventuell framtida breddning av mervärdesskattebasen bör också enligt vår uppfattning användas för att sänka mervärdesskattesatsen. De förslag till basbreddningar som lagts fram av KIS skulle medföra att mervärdesskattesatsen kan sänkas från 23,46 % till ca 19 %.

Vi avvisar förslaget om mervärdesskatt på vatten, avloppsrening och sophämtning för 1990. Yrkandet återfinns i vår partimotion om skattepolitiken i stort.

Effekterna av regeringens förslag blir sammantaget att kostnaderna för en normalvilla i Stockholm ökar med ca 450 kr. i månaden år 1990. Året därpå stiger kostnaderna med ytterligare ca 250 kr.

Det torde ankomma på vederbörande utskott att utarbeta erforderlig författningstext.

Hemställen

Mot bakgrund vad som ovan anförts hemställer vi

1. att riksdagen beslutar att 1989 års taxeringsvärden för småhus skall gälla vid beräkningen av schablonintäkt och fastställandet av statlig fastighetsskatt under beskattningsåret 1990,
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändrade regler för beräkning av schablonintäkt från och med beskattningsåret 1991 i enlighet med vad som anförts i motionen,
3. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändrade regler för uttag av statlig fastighetsskatt från och med 1991 i enlighet med vad som anförts i motionen,
4. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändrade regler för arvs- och gåvobeskattnings i enlighet med vad som anförts i motionen,
5. att riksdagen hos regeringen begär en utredning om den framtida småhusbeskattnings i enlighet med vad som framförts i motionen,

6. att riksdagen avslår förslaget om ändrat underlag vid beräkning av statlig fastighetsskatt för hyreshus.
7. att riksdagen hos regeringen begär förslag om beskattning av hyresfastigheter i enlighet med vad som anförts i motionen.

Mot. 1989/90
Sk15

Stockholm den 24 november 1989

Carl Bildt (m)

Lars Tobixson (m)

Ingegerd Troedsson (m)

Anders Björck (m)

Görel Bohlin (m)

Rolf Clarkson (m)

Rolf Dahlberg (m)

Ann-Cathrine Haglund (m)

Gunnar Hökmark (m)

Gullan Lindblad (m)

Bo Lundgren (m)

Arne Andersson (m)

Sonja Rembo (m)

i Ljung